

Lucrare prezentată la
cel de-al IX-lea Congres
al profesiei
de auditor financiar
din România

Inteligența artificială în auditul financiar: între eficiență procedurală și raționament profesional

Conf. univ. dr. Svetlana MIHAILA,
Academia de Studii Economice din Moldova,
e-mail: svetlana.mihaila@ase.md

Conf. univ. dr. Galina BĂDICU,
Academia de Studii Economice din Moldova,
e-mail: badicu.galina@ase.md

Rezumat

Transformarea auditului financiar prin digitalizare, Big Data și inteligență artificială constituie una dintre cele mai importante provocări și oportunități pentru profesia contabilă contemporană. Cercetarea are ca obiectiv investigarea modului în care auditorii și alți profesioniști din domeniul auditului și contabilității din Republica Moldova percep adoptarea acestor tehnologii, cu accent pe nivelul de competențe digitale, beneficiile anticipate și barierele asociate implementării. Pe baza unei analize sistematice a literaturii internaționale de specialitate, au fost formulate cinci ipoteze de cercetare referitoare la relația dintre pregătirea digitală, familiaritatea cu instrumentele de inteligență artificială, percepția parteneriatului om-tehnologie, barierele etice și experiența în utilizarea soluțiilor IA. Ipotezele au fost testate printr-un chestionar aplicat unui eșantion de 63 de respondenți, incluzând atât auditori activi înregistrați în cadrul entităților de audit, cât și alți profesioniști din domeniul auditului (auditori publici, auditori interni, stagiați în audit, experți contabili). Analiza datelor a relevat corelații între variabilele teoretic deduse și percepțiile exprimate, conducând la confirmarea integrală a patru ipoteze și la validarea parțială a uneia. Rezultatele au evidențiat că, deși există o asociere clară între competențele digitale și deschiderea față de utilizarea IA, persistă rezerve legate de familiaritate și încrederea deplină în valoarea sa adăugată.

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Mihaila, S., Bădicu, G. (2026), Artificial Intelligence in Financial Auditing: between Procedural Efficiency and Professional Reasoning, Resilience, and Sustainability, *Audit Financiar*, vol. XXIV, no. 1(181)/2026, pp.169-185, DOI: 10.20869/AUDITF/2026/181/004

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2026/181/004>
Data primirii articolului: 20.08.2025
Data revizuirii: 1.09.2025
Data acceptării: 9.01.2026

Concluziile subliniază că inteligența artificială trebuie percepută ca instrument complementar și nu substitutiv al raționamentului profesional, sporind astfel încrederea în calitatea auditului. Totodată, cercetarea relevă faptul că riscurile etice, lipsa transparenței algoritmice și absența unui cadru normativ consolidat reprezintă bariere majore. În acest context, articolul propune un set de recomandări axate pe instruirea continuă, consolidarea reglementărilor, sprijinul tehnic și implementarea graduală, în vederea unei digitalizări sustenabile a auditului financiar. În ansamblu,

studiul oferă o viziune integrată asupra modului în care IA poate transforma auditul, confirmând atât oportunitățile, cât și condiționalitățile pentru o adoptare eficientă și responsabilă.

Cuvinte cheie: audit financiar; inteligență artificială; raționament profesional; eficiență procedurală; Republica Moldova; recomandări aplicative;

Clasificare JEL: M42, M41, O33, C8

1. Introducere

Un cadru de referință valoros este oferit de Abdullah și Almaqtari (2024), care analizează impactul inteligenței artificiale și al Industriei 4.0 asupra transformării practicilor de audit. Autorii evidențiază atât beneficiile tehnologice (precizie, rapiditate, transparență), cât și provocările asociate (etică, securitate, competențe digitale), aspecte care se intersectează direct cu tema cercetării de față, axată pe echilibrul dintre eficiența procedurală și raționamentul profesional în auditul financiar. Deci, progresele tehnologice au transformat auditul, aducând eficiență, precizie și profunzime procedurală (Abu Huson et al., 2024).

Integrarea IA nu înseamnă însă înlocuirea auditorului, ci transformarea profundă a modului în care acesta își exercită raționamentul profesional. Conform Standardelor Internaționale de Audit (ISA), responsabilitatea evaluării materialității, selecției probelor și formulării opiniei finale rămâne eminentamente umană. În acest context, IA devine un partener tehnologic ce sporește eficiența procedurală și capacitatea analitică, dar care își atinge potențialul maxim doar prin conjugarea cu discernământul, experiența și etica profesională a auditorului.

Astfel, Deliu (2024) evidențiază că IA poate crește acuratețea și viteza proceselor, dar nu poate înlocui scepticismul profesional și gândirea critică. În aceeași direcție, Cosăcescu (2023) vede relația dintre expertul contabil și IA ca pe un parteneriat strategic, în timp ce Lungu și Bunget (2025) subliniază necesitatea unei integrări echilibrate, alinate etic și normativ. Complementar, Hurducaci și Ionescu (2024) arată că soluțiile de analiză în timp real și detecție automată a

anomaliilor aduc valoare adăugată auditului doar dacă sunt aplicate sub un control profesional riguros.

Pentru a fundamenta analiza atât din perspectivă teoretică, cât și aplicativă, cercetarea de față combină două demersuri complementare. Primul constă într-o analiză bibliometrică a literaturii recente privind utilizarea IA în audit, cu scopul de a identifica tendințele dominante, lacunele de cercetare și convergențele metodologice. Al doilea demers este unul empiric și se bazează pe un chestionar aplicat în rândul auditorilor din Republica Moldova privind percepția asupra utilizării IA în activitatea de audit. Studiul, desfășurat online pe parcursul a două luni, a fost realizat prin Google Forms și a inclus 63 de respondenți provenind dintr-o diversitate de funcții profesionale: de la auditori certificați (50,8%) și experți contabili (14,3%), până la reprezentanți ai Curții de Conturi - auditori publici (14,3%), stagiați în audit (12,7%) și auditori interni (6,3%).

Această dublă abordare permite nu doar corelarea rezultatelor internaționale cu realitățile naționale, ci și formularea unor recomandări adaptate contextului legislativ, tehnologic și cultural din Republica Moldova. Studiul aduce astfel o contribuție relevantă la înțelegerea echilibrului dintre eficiența procedurală asigurată de IA și raționamentul profesional indispensabil profesiei de auditor, oferind repere concrete pentru integrarea sustenabilă a tehnologiilor inteligente în practicile de audit financiar.

În acest context, *scopul cercetării* constă în investigarea percepțiilor auditorilor și ale altor profesioniști contabili din Republica Moldova privind integrarea inteligenței artificiale în auditul financiar, cu accent pe competențele digitale, beneficiile anticipate și barierele de implementare. În